

DROMEN MAG!

Vaak hoor ik van docenten dat hun leerlingen onrealistische toekomstdromen hebben. Ze willen chirurg, piloot of advocaat worden terwijl ze (de laagste niveaus van het) vmbo volgen. Docenten voelen de verantwoordelijkheid om leerlingen 'uit de droom te helpen'.

Leerlingen moeten zichzelf niet overschatten en niet onderschatten wat je moet doen om bij een grote droom te komen, is veelal de gedachte. Maar als je uit je droom geholpen wordt, waar leer je dan nog voor? Het is niet de bedoeling dat je als docent een loopbaan voor deze leerlingen gaat uitstippelen om die droom te verwezenlijken. Maar het is wel mogelijk om zijn droom voor loopbaanontwikkeling te gebruiken. Die droom geeft namelijk goed weer waar een leerling voor wil gaan; wat hij leuk vindt of belangrijk.

Frans Bouwer in Bananasplit

Door te achterhalen welke aspecten van zijn droom aantrekkelijk zijn voor een leerling, kan hij iets leren over zichzelf, over werkzaamheden die bij hem passen en die informatie gebruiken bij een volgende stap in zijn leren. Zo vertelt een leerling dat hij 'Frans Bouwer in Bananasplit' zou willen worden als hij alles mag zeggen wat hij wil. De docent gaat met de leerling in gesprek en ze ontdekken samen dat 'humor' en 'presenteren' aspecten zijn die de leerling graag in zijn werk zou willen houden.

Steeds vaker worden de keuzes van leerlingen echter vanuit economisch licht gezien (welvaart) en steeds minder vanuit geluk (welzijn). Jongeren die naar een opleiding willen die weinig goede vooruitzichten op werk biedt, krijgen een gesprek om hun keuze bij te stellen naar werk dat nodig is voor de economie. We zien dat steeds meer werkspecifieke opleidingen worden opgezet om voldoende leerlingen 'klaar te stomen' voor de arbeidsmarkt.

Keuzes op lange termijn

Vanuit onderzoek weten we dat jongeren veelal onbewuste keuzes maken. Ze weten niet wat hun sterke kanten zijn en hebben amper een beeld van wat werk inhoudt. Jongeren vinden het lastig om keuzes te maken op langere termijn. Toch vragen we in het onderwijs van jongeren om die lange termijn keuzes te maken of we plaatsen ze in opleidingen die werk bieden. Maar mensen maken keuzes op basis van ervaringen en mogelijkheden die zich voordoen. Keuzes maken voor een beroep voor de rest van je leven is een onmogelijke opgave.

Jongeren zouden daarom tijdens hun studieloopbaan, ook in of na werkspecifieke opleidingen, hun keuzes moeten kunnen specificeren en verleggen op basis van de ervaringen die ze onderweg opdoen. Op die manier kunnen ze hun dromen ontdekken en (delen daarvan) verwezenlijken in het werk dat ze gaan doen. De kunst is om flexibel onderwijs aan te bieden met persoonlijke keuzemogelijkheden en begeleiding, zodat leerlingen hun loopbaan al tijdens het leren voor een deel kunnen realiseren. Het leren is dan niet langer meer een doel op zich.

Als ze je uit je droom helpen waar leer je dan voor?

Dromen helpt bij leren

Vanuit de neurowetenschap weten we dat dromen helpt bij leren. Daarom is het belangrijk om dromen aan te moedigen bij leerlingen. Carol Dweck (2006) noemt een *growth mindset* de ultieme manier om te leren leren. Een *growth mindset* staat tegenover een *fixed mindset*. Iedereen heeft in meer of mindere mate een van deze beide mindsets. Bij de *fixed mindset* zijn we overtuigd dat onze mogelijkheden vast staan en onveranderbaar zijn. Onze intelligentie staat vast en meten is weten. Dit in tegenstelling tot de *growth mindset* waarin geloof in de eigen mogelijkheden centraal staat. Je hebt de overtuiging dat je hersenen kunnen groeien en dat oefenen en fouten maken onderdeel zijn van het leerproces om te worden wat je wilt.

Vanuit de *growth mindset* heb je zelf invloed op het realiseren van je eigen dromen, wat een aanlokkelijk perspectief is voor leerlingen. De leraar speelt daarin een belangrijke rol. Uit het onderzoek van Dweck blijkt dat het geloof van een leraar in een leerling een positieve invloed heeft op het bereiken van het eindresultaat. Iemand die in jouw droom gelooft is een enorme motivator en stimulator om je dromen te realiseren. En dit is niet gekoppeld aan een bepaald schooltype!

Goed gevoel

Bezig zijn met wat je zelf graag wilt, doet nog wat anders met het brein: het bevordert de aanmaak van neurotransmitters die zorgen voor een goed gevoel. Het gevoel dat je krijgt als alles op zijn plek lijkt te vallen. Deze momenten zorgen ervoor dat we beter leren en doorgaan met leren. Ons brein is namelijk boven alles op zoek naar dit goede gevoel.

Kortom, naast het economische perspectief (welvaart) biedt de neurowetenschap voldoende onderbouwing voor het volgen van onze dromen en passie en om die als docent aan te moedigen bij onze leerlingen. Het is van het grootste belang dat scholen vanuit een growth mindset in beweging komen. Dit zorgt voor ongekennde leer-mogelijkheden.

Dit betekent voor de in-richting van onderwijs: wat leerlingen *willen* leren mogelijk maken en leerlingen laten leren wat nodig is om werk te kunnen krijgen en te behouden. Nu zijn we in het onderwijs nog niet zo ver, maar... dromen mag.

Ria van Dinteren werkt vanuit Breinwerk BV en heeft diverse publicaties op haar naam rondom de toepassing van neurowetenschap bij leren.

Marinka Kuijpers is bijzonder hoogleraar 'Leeromgeving en Leerloopbanen in het (v)mbo' aan de Open Universiteit en lector 'Pedagogiek van de beroepsvorming' aan De Haagse Hogeschool.

*Een droom geeft goed weer
waar een leerling voor wil gaan.*